

РЕКОМЕНДАЦІЇ
II Міжнародної науково-практичної конференції
“СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ”
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПРАВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
28 жовтня 2010 р., м. Київ

Учасники *II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми правової системи України»*, відзначають, що правова система як наукова юридична категорія є об'єктом ретельної уваги та дослідження науковців. Поточні перетворення в державно-правовій сфері як і в інших сферах суспільного життя, потребують сучасного наукового забезпечення, розробки відповідних наукових орієнтирів, концепцій, юридичних понять та категорій. Розвиток та вдосконалення правової системи як складного багатоаспектного феномену, що об'єднує в собі «...всю сукупність внутрішньо узгоджених, взаємозв'язаних, соціально однорідних юридичних засобів (явищ), за допомогою яких офіційна влада справляє регулятивно-організуючий та стабілізуючий вплив на суспільні відносини, поведінку людей ...» вимагає наукового комплексного дослідження правотворчих та державотворчих процесів та факторів, що визначають умови розбудови правової держави та громадянського суспільства. Комплексність наукового дослідження державно та правоутворюючих процесів є основою розвитку правової системи, визначає рівень її розбудови та ефективності.

Надаючи принципово важливого значення явищам правотворчості та державного будівництва, можливо впевнено зазначити про те, що на правову систему покладається системоутворююче, регулююче завдання по забезпеченню єдності, системності та ефективності законодавчої бази держави.

Враховуючи вказану вище специфіку взаємозалежності, в сучасних умовах соціальної трансформації суспільства, держави і права значно актуалізується необхідність комплексного дослідження феномену правової системи та інститутів правоутворення та державотворення, що обумовлено перехідним характером розвитку державно-правових явищ, інтенсивністю правотворчого процесу в Україні та специфікою його впливу на формування законодавчої бази й вдосконалення правової системи, а також загальними тенденціями глобалізації та уніфікації національного законодавства та державних інституцій.

За результатами широкої дискусії та обговорення нагальних проблем учасники конференції дійшли спільної думки, що подальший розвиток та вдосконалення національної правової системи України на сучасному етапі безпосередньо пов'язаний із необхідністю удосконалення нормативної основи, а саме удосконалення механізму правового регулювання суспільних відносин як в цілому, так і в межах окремих галузей права.

Водночас учасники конференції звертають увагу на проблеми, які потребують невідкладного вирішення, зокрема:

- посилити та активізувати наукові юридичні дослідження проблем правоутворення та державотворення як основи розвитку правової системи, відповідно до сучасних трансформаційних засад розвитку суспільства з метою формування єдиних позицій щодо феноменології державно-правових категорій та вироблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення державно-правових інституцій;
- доцільно концептуалізувати наукові розробки питань розбудови правової системи та державно-правових інституцій в Україні, виробити систему науково обґрунтованих

рекомендацій щодо модернізації правотворчої діяльності, оптимізації структури державного апарату, програмного розвитку чинного законодавства України;

- доцільно виробити та закріпити на нормативно-правовому рівні модель правових процедур правотворення, правотлумачення та правозастосування, що є обов'язковою умовою вироблення та впровадження механізму встановлення, роз'яснення та застосування норм права;
- відзначаючи важливість держави як центрального суб'єкта правотворчості, важливо вдосконалювати гармонічність її роботи у формуванні норм національного і міжнародного права, що виступають основним регулятором відносин між суб'єктами права як на національному, так і на міжнародному рівнях;
- діяльність сучасного українського правника, будучи сфокусованою на підвищенні престижу юридичного фаху та поваги в суспільстві до юристів, має будуватися на таких засадах: служіння принципу верховенства права; дотримання законності; дотримання й захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб; відданості професії; професіоналізму, компетентності, постійного професійного удосконалення та вимогливості до самого себе; незалежності, неупередженості, об'єктивності, чесності, порядності та добросовісності; відповідальності за якість, професійний рівень, компетентність і своєчасність наданих юридичних послуг;
- відзначити в якості напрямків розвитку правосвідомості громадян України: по-перше, правовий захист і використання позитивних чинників право виховного впливу. Основними позитивними чинниками формування правової свідомості можуть бути: реальність правового захисту громадянина правоохоронними органами і судом, право на самозахист, гарантоване державою кожній особі, інформаційні відносини як чинник правокультурного наповнення інформаційного поля країни і право виховного впливу на особу. Важливим є також систематична робота з підвищенням професійної культури всіх суб'єктів правоохоронної системи, що сприятиме подоланню недовіри населення до правоохоронних органів. Додержання закону стане вигіднішим, ніж його порушення, коли зміцниться надійність права, що означає з одного боку захист набутих прав, а з іншого – можливість будь-якого громадянина, який немає юридичної освіти знати свої права. По-друге, через протидію негативним чинникам, серед них слід зазначити – корупцію, тіньову економіку, безробіття, культ насильства та жорстокості на телебаченні, у пресі, творах кіно- та відеопродукції. По-третє, шляхом цілеспрямованого формування в особи почуття національної єдності, поваги до співгромадянина як основи індивідуальної правової культури тощо.

Водночас учасники конференції наголошують на інших проблемах, які відповідним чином впливають на розвиток правової системи України та ефективність її функціонування в сучасних умовах, зокрема:

- необхідності прийняття нового Трудового кодексу України, проект якого вже тривалий час перебуває на розгляді Верховної Ради України;
- розробки стратегії приведення у відповідність чинного законодавства про працю до положень прийнятого у першому читанні проекту Трудового кодексу України;
- в умовах стрімкого підвищення цін, слабкої соціальної захищеності населення, передусім людей похилого віку, потребує опрацювання пакет нормативних актів у сфері соціального забезпечення;
- важливим завданням у зв'язку з реалізацією пенсійної реформи постає розробка Пенсійного кодексу України у відповідності до засад правової держави і громадянського суспільства;
- недостатня розробленість доктринальних засад поділу вітчизняного права на публічне і приватне зумовлює необхідність визначення на державному рівні концепції розвитку цивільного права, що в свою чергу дозволить чітко і ясно бачити подальшу еволюцію цивільного права України.

В сучасних умовах економічних перетворень, активного розвитку ринкових відносин у сфері господарювання правове регулювання підприємництва займає важливе місце в правовій системі України. Учасники науково-практичної конференції «Сучасні проблеми правової системи України» в контексті подальшого вдосконалення та побудови ефективної національної правової системи звернули увагу, зокрема, на наступне.

- з метою покращення якості господарського законодавства, підвищення його ефективності варто дотримуватися встановлених на рівні закону критеріїв та порядку прийняття регуляторних актів у сфері господарювання;
- враховуючи значення інноваційної діяльності для розвитку економіки кожної країни надзвичайно важливим є встановлення меж та порядку державного регулювання такої діяльності, зокрема, вирішення потребує проблема розмежування повноважень між органами, що здійснюють державне регулювання інноваційної діяльності в Україні;
- в контексті того, що на даний час у сфері державного управління агропромисловим комплексом склалася певна кризова ситуація виникає необхідність визначитись на рівні загальнодержавних програмних документів та нормативно-правових актів з характером, наповненням і спрямованістю екологічної політики в аграрній сфері, з основними критеріями оцінки його ефективності та способами й механізмами державного управління охороною довкілля галузі. Це зумовлює потребу здійснити теоретичне моделювання та нормативно-правове узагальнення методологічної концепції впровадження наукових засад екологічної політики у сферу АПК, яка може бути визначена як єдиний цілісний комплекс заходів уповноважених державних органів по забезпеченню екологічної безпеки функціонування галузі;
- в контексті того, що зловживання правом на подання позову знайшло широкого розповсюдження в господарському процесі ця проблема потребує конструктивного вирішення водночас із запобіганням перешкоджанню його використанню в необхідних випадках;
- враховуючи необхідність реформування системи вищих та інших навчальних закладів важливим є питання про захист інтересів міноритарних учасників. Майнові права власників майна невеликих приватних ВНЗ найбільш ефективно можна захистити господарсько-правовими засобами – утворенням господарських об'єднань підприємств в організаційно-правовій формі асоціацій або корпорацій, великих АТ, ТОВ, взаємопов'язаних або асоційованих підприємств. При цьому повинен забезпечуватися захист одного власника майна від інших;
- подальшого вивчення та удосконалення потребують обов'язкові елементи акредитиву, чітке визначення яких необхідне для належного виконання сторонами акредитивної операції своїх обов'язків та забезпечення їх законних прав та інтересів;
- незважаючи на поширення поняття регулярних пасажирських перевезень автобусним транспортом на практиці та в теорії до сьогодні не був складений однаковий підхід до нього, що негативним чином відобразилось на легальному визначенні його. Тому чинне законодавство потребує внесення змін, зокрема, в частині визначення поняття регулярних пасажирських перевезень автобусним транспортом.

Поряд з цим, під час виступів учасників були запропоновані такі практичні рекомендації:

- запропоноване таке правило кваліфікації діянь службової особи: якщо службова особа схиляє іншу особу до вчинення хабарництва, то це є підбурюванням до злочину (співучастю у хабарництві) і кваліфікація відбувається із застосуванням

ч.3 ст. 27 КК. Якщо ж службова особа здійснює ці дії з метою подальшого викриття особи, то це не є підбурюванням до злочину, а кваліфікується як провокація хабара (стаття 370 за чинним КК України);

- на підставі аналізу правових пам'яток, що діяли на території України до Жовтневої революції 1917 року, зроблено висновок, що примітки статей були типовим прийомом законодавчої техніки Уложення про покарання кримінальні та виправні 1845 року та обумовлювалися соціально-історичними умовами того часу;
- з урахуванням практики Європейського суду з прав людини констатовано, що потребує вирішення питання про доцільність існування у КК України такого додаткового покарання, як загальна конфіскація майна та необхідність його заміни на спеціальну конфіскацію майна;
- порівняльно-правові дослідження законодавства про кримінальну відповідальність України та кримінальних кодексів зарубіжних держав дав змогу зробити такі висновки: відповідальність за два види умисних вбивств: «просте» та тяжке вбивство. Їх перелік визначено на нормативному рівні, число їх невелике і має тенденцію до зменшення. При цьому умисні злочинні посягання на життя глав держав або урядів караються за спеціальними нормами; необхідність встановлення відповідальності за недбале постановлення суддями завідомо неправосудного вироку та диференціації кримінальної відповідальності за цей злочин залежно від виду судочинства;
- запропоновані зміни щодо вдосконалення КК України: внесення змін до ч. 3 ст. 36, а також визнання перевищенням меж необхідної оборони умисного вчинення особою, що захищається, дій, направлених на заподіяння посягаючому тяжкої шкоди, які явно не відповідають небезпечності посягання або обстановці захисту; внесення змін до ст. 22 КК і закріплення положення про кримінальну відповідальність особи, яка досягла повноліття, однак, у зв'язку з відставанням у психічному розвитку була не здатна повною мірою усвідомлювати свої дії та керувати ними; викладення ст. 301 у новій редакції та встановлення у ній кримінальної відповідальності за ввезення, зберігання, виготовлення, публічна демонстрація, збут і розповсюдження порнографічних предметів; необхідність встановлення не лише хронологічного, а й психологічного віку суб'єкта злочину; пропозиції щодо вдосконалення ст. 193 КК України;
- визнано за необхідне належно врегулювати на законодавчому рівні діяльність кримінально-виконавчих інспекцій;
- визначена необхідність вдосконалення процесуального статусу фахівців у галузі права, які за законом мають право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи;

Учасники конференції рекомендували:

- визначити важливу роль належного знання рідної та іноземної мови, як невід'ємного чинника розвитку євроінтеграційних процесів України;
- підвищити рівень інформованості учнів та студентів, щодо перспектив і можливостей навчання в країнах-членах Європейського Союзу за програмами обміну;
- необхідно включити або перенести положення європейських директив в національні правові рамки таким чином, щоб їх зміст міг би належним чином провадитися в життя. Це не означає, що зміна національних законів автоматично поліпшує умови праці або вирішує всі проблеми охорони праці. Для поліпшення умов праці потрібно більше, ніж зміна національних законів. Це досягається шляхом використання інформації, навчання, участі й консультацій з працівниками і їхніми представниками. Крім того, дуже важливий також внесок стимульованих і добре інформованих роботодавців;

- система судового захисту прав інтелектуальної власності, що склалась в країнах Європейського союзу, в сучасних умовах світової інтеграції та технологічного прогресу, практично вичерпала себе. Сьогодні назріла необхідність запровадження якісно нових підходів та механізмів захисту прав інтелектуальної власності. Потребує рішучого вирішення питання створення єдиного судового органу для захисту патентних прав на європейському просторі;
- зважаючи на поставленні перед Україною стратегічні завдання європейської інтеграції, а також на інтереси українських патентовласників, що прагнуть впевнено і захищено почувати себе в світовому співтоваристві, сьогодні важливо не залишатись осторонь створення нового судового інституту, а на рівні найвищих державних органів приєднатися до переговорних процесів та прийняти участь в створенні нового механізму захисту прав інтелектуальної власності на загальноконтинентальному рівні.

Учасники *II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми правової системи України»* відзначають, що обрана тема наукового диспуту послугувала плідним підґрунтям для обміну думками із зазначеної проблематики. У зв'язку з актуальністю піднятих питань запропонувати до друку збірку матеріалів тез та доповідей конференції.

*Схвалено учасниками
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні проблеми правової системи України»
28 жовтня 2010 року*